

AIDS við at gerast ein heimsumfatandi vanlukka

100 milliónir fólks smittað eftir 5 ár, sigur aðalskrivarin hjá ST-altjóðaheilsustovninum

AIDS er um at gerast til eina heimsumfatandi katastrofu, ið fer at beina fyrri 350.000 fólks í Vesturlondum tey næstu fimm árin. Í lötuni kenna læknar til umleið 100.000 fólks, ið eru á tí seinasta sjúku-stiginum og fara at doyggja innanfyri 2-3 ár. Hildið verður, at bert í árinum 1991 fara umleið 100.000 fólks at doyggja av AIDS í Europu og Ameríku.

Kann sammetast við svartadeyða

Hesi töluni eru svenskir, franskir og amerikanskir læknar komnir fram til við gransking av AIDS-spjald-

ingini tey seinastu trý árin. AIDS kann sostatt bert sammetast við ta mest óhugnaliga pláguna, mannaættin higartil hevur kent: svartadeyða. Ein stórir munur er kortini: svartideyði smittaði øll við tilvildarlíggum sambandi, men AIDS-virusið kann ikki koma ígjøgnum heila húð, tað smittar ikki við innandring ella handatök, men bert við slimhinnu-sambandi, serliga kynsligum sambandi ella innsprenning.

Nógv tann størsti smittuvandin stendst av tilvildarlíggum kynsligum sambandi. Fólk, ið livir saman við trúgvum maka og ikki hevur kynsligt

leysasamband við onnur, er als ikki í vanda. Tey kynsliga floksutu eru nú tann bólkurin, sum er í størsta vanda fyrri at verða smittaður ella gerast smittuberar. AIDS-vandabólkarnir eru tiskil ikki longur bert homoseksuellir, prostituerað og rúsevnamisnýttarar, men eisini heilt vanlig fólks, ið ganga inn fyrri frælsu kynslívi. Hetta ørkymlar ikki sørt forsprákararnar fyrri kynsligari frígering, og tíðarritið Times greiðir frá tí, at rakstrarrópið ímillum kynslígg liberalistarnar er nú: «Aftur til eingiftu!» Tey sum ikki eru gift ella liva saman í fæstum sambandi, fáa tey

råd at vera kynsliga fráhaldandi, vilja tey doyggja ein natúrligan deyða.

Bert trý ár at liva

Hildið verður, at umleið 3-4 milliónir fólks í Vesturheiminum eru longu smittað av sjúkuni, og um talið av teimum smittaðu í Afriku og Asíu verður lagt afturat, gerst tað greitt, at sjúkan hevur longu fingið skelkandi proportionir. Ikki minni enn 10 mió. menniskju í heiminum liða undir AIDS og størsti parturin av teimum fer at doyggja. Er AIDS-virusið komið í blóðið hjá onkrum per-

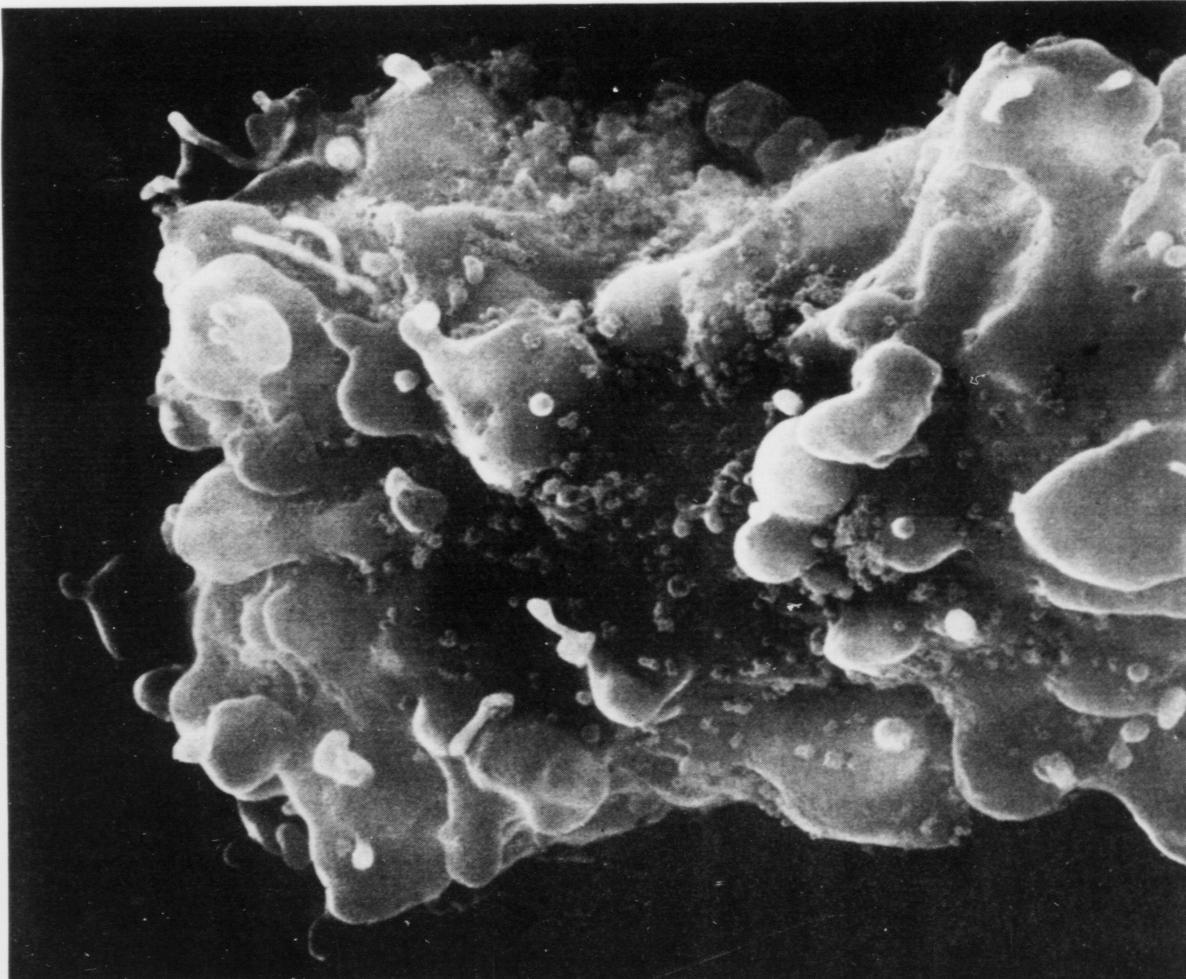
AIDS-sjúklingur fær vegleiðing

sóni, kann hann bert rokna við at liva í 3 ár afturat. Virusið hevur tann óvanliga máttan at ferðast uppá, at tað brýtur inn í tær hvítu blóðkyknurnar, soleiðis at granskingaramboðini hjá læknum ikki varnast tað. So liðandi oyðileggur virusið hvítu kyknurnar, ið sum kunnugt eru hövudsverjan hjá likaminum fyrri sjúkum og infektiónum. AIDS-virusið kann sleppa frá einari kyknu til aðra uttan at fara út í blóðstreym fyrst, og tiskil rinur van-

lig koppseting litið ella einki við tað. Tey nýggju frábrigðini av AIDS eru kanska uppáttur meira illkynjað enn tað kenda AIDS-virusið. Tað er eisini vorðið greitt, at tey ið fyrr hava fingið onkra kynssjúku, t.d. gonorré ella syfilis, eru í størri vanda enn tey, sum eru sloppin undan tilíkkum sjúkum.

Einki mótevni funnið enn

Tann óhugnaliga gongdin er avdúkað teir seinastu mánaðirnar eftir intensívt granskingararbeiði hjá læknum og visindamonnum í teimum londum, sum eru meinast rakt av sjúkuni. Næstan einki kann í lötuni gerast til at hjálpa teimum, ið eru smittað og fara so liðandi at visa AIDS-eyðkennini næstu árin. Fyriboðanin hjá hesum visindamonnum fevnir um tey næstu fimm árin, men hvat fer at henda aftaná 1991 er ikki greitt. Møguliga fara visindamenninir at finna okkurt mótevni, men lítill ella eingin framstig eru gjørd á tí økinum. Tað einasta visindamenninir kunnu gera nú, er at skráseta alamt fleiri frábrigði av AIDS-virusinum, summi uppáttur meira skelkandi enntye, ið longu eru funnin. Fyri nokrum vikum síðani funnu franskir granskarar eitt nýtt virus (LAV-2), ið ávirkar menniskjur á sama hátt sum HLV-virusið, sum er tað «klassiska» AIDS-virusið, men tó vísti seg, at meirilutin av teimum, ið vóru smittað av LAV-2, vóru kvinnur. Svenskir vis-

AIDS-virusini (myrku plettirnir) leypa á hvíta blóðkyknu, hövudsverjuna fyrri sjúkum og infektiónum, og byrja at framleiða nýggj virus. Kyknan doyir og verjuskipanin hjá likaminum viknar